

Abstrakt

Práce si klade za cíl porovnat platné právní úpravy financování politických stran napříč vybranými státy Evropské unie a navrhnout na základě „dobré praxe“ v těchto zemích konkrétní návrhy de lege ferenda pro konstrukci státního příspěvku a pro regulaci soukromého financování politických stran v České republice.

Autor nejprve představuje základní problémy spojené s veřejným a soukromým financováním politických stran. Popisuje, jak se proměňovalo financování politických stran v čase, jaké jsou výhody i nevýhody financování soukromého a veřejného, jakými principy se oba přístupy k financování řídí, a jak mezi nimi nacházet rovnováhu. Zatímco soukromé financování existovalo v různých podobách stejně dlouho, jako politické strany, počátky veřejného financování se v Evropě datují až do padesátých let minulého století. Podíl veřejného financování na příjmech politických stran postupně narůstal, což sice umenšilo řadu problémů spojených s financováním soukromým, a mnohdy i přispělo k větší rovnosti volebních šancí, ale na druhou stranu se objevily i problémy nové, v teorii spojené například s konceptem kartelové strany.

Ve druhé části práce autor pomocí komparativní metody srovnává platnou právní úpravu veřejného i soukromého financování politických stran v České republice, Lotyšsku, Francii a Německu. Představuje jak celkový přístup těchto zemí k financování politických stran, tak instituty, které jsou pro tyto země specifické. V případě státních příspěvků autor zkoumá především způsob jejich konstrukce a podmínky pro jejich poskytnutí. U soukromého financování pak porovnává celkovou přísnost regulace – zejména právní úpravu limitů pro dary od jedné osoby, regulaci darů od právnických osob, darů ze zahraničí, anonymních darů a půjček.

Ve třetí části práce autor nejprve představuje, jaké stanovisko k problematice financování politických stran zaujal český Ústavní soud. Následně nabízí úpravu de lege ferenda, která vyhoví doporučením uváděných v nálezech Ústavního soudu, převeze řadu zajímavých institutů ze zahraničních úprav, a zároveň bude co nejšetrněji vyvažovat principy uvedené v teoretické části. Autor především navrhuje změny v konstrukci státních příspěvků, mimo jiné ve formě přechodu od příspěvku za mandáty k oceňování hlasů; dále se pokouší najít způsoby, jak strany podpořit již před volbami, a nikoliv až zpětně, a také navrhuje řadu změn v regulaci soukromého financování.